

Wekelijks leed

23

Vergeet niet om deze week weer je noten uit te kiezen die je extra aandacht geeft.

Fortissimo: voor de ene muzikant is het een feest als er er in een muziekstuk *ff* staat. De andere muzikant begint al te gruwen bij één *f*-je, laat staan bij twee.

Fortissimo is een dynamiek waarbij je je niet kunt verschuilen. Voor een goede klank moet iedereen met de billen bloot. Voorbeeld: als van de zes tweede violen in het orkest er twee echt fortissimo strijken en vier maar een beetje meedoen, wordt er geen homogene fortissimo-klank gemaakt. Als iedereen fortissimo speelt, wordt de gezamenlijke klank van de groep één fortissimo-sectie.

Maar, hoe speel je nu goed fortissimo? We keren even terug naar Wekelijks leed 21. Daar staat in omschreven hoe je forte speelt door stroom en kracht in balans te houden. Dat is bij fortissimo natuurlijk niet anders. Als je met veel kracht probeert om lucht door je instrument te persen zonder dat de lucht stroomt krijg je een toon die onmachtig klinkt, zonder draagkracht en zeker geen fortissimo-decibellen produceert. Voor de strijkers: als je met veel kracht je strijkstok zo hard mogelijk op de snaren drukt, zonder dat de je streeksnelheid de kracht compenseert, komt er alleen maar geknars uit en geen toon, laat staan een mooie toon.

De oefening van deze week is als volgt:

Lees Wekelijks leed 20 en 21 nog eens goed door. Doe de oefeningen tot je ze weer heel goed in de vingers hebt. En nu vergroten. Probeer vanuit forte fortissimo te bereiken. Denk niet dat je alles super ontspannen kunt spelen. Het mag gerust inspanning kosten. Een kwartier fortissimo spelen kost meer energie dan een kwartier mezzo-forte spelen. Blijf wel opletten. Je mag niet forceren.

Het kost inspanning en moeite, maar je moet blijven uitkijken voor te veel kracht. Dat kost je je toon, maar, erger nog. Je kunt er blessures aan over houden.

Speel deze oefeningen dus met mate (ook voor je burens). Houd de volgende regels in het oog (en oor):

- Keer regelmatig terug naar de oefeningen van het forte of mezzo-forte.
- Controleer of je vrij speelt, zonder iets te forceren in je adem, embouchure, streek, houding.
- Luister goed naar je toon: is hij helder, zonder gekras, vloeiend?
- Luister ook naar de zuiverheid. Te veel kracht heeft een negatieve invloed op de zuiverheid.
- Kun je het volhouden? Speel niet langer dan je uithoudingsvermogen toelaat. En probeer dat uithoudingsvermogen geleidelijk te verbeteren (maar dat lukt niet in een weekje).

Laatste opmerking: twijfel je of je goed bezig bent? Stop met de oefening en vraag aan een prof wat er verkeerd gaat, en wat je kunt verbeteren

Het staand accent.

Er zijn verschillende manieren om dit accent te interpreteren. Ik behandel het accent vanuit de klassieke (romantische) muziek. In de lichte muziek is het de gewoonte om een staand accent meteen ook staccato te spelen. Dat is in de klassieke muziek niet het geval. In de klassieke muziek is een noot met een staand accent eerder een combinatie met een tenutostreepje, dan met een staccatopunt.

Een liggend accent heeft het accent aan het begin van de noot en daarna wordt de noot zachter. Een staand accent heeft het accent over de gehele lengte van de noot. Dat kan lastig zijn om je voor te stellen. Denk even aan een elektrische deurbel. Zo één die heel irritant: triiiiiiiiiiiiing zegt. Zo'n bel heeft een staand accent. Je zou het zelfs een niet zo heel muzikaal accent kunnen noemen. Het accent werkt heel goed op slotnoten. Het wordt ook, in tegenstelling tot een liggend accent, bijna uitsluitend gebruikt bij forte en fortissimo passages.

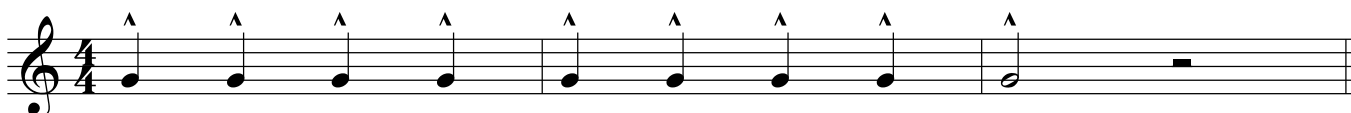
De eerste oefening:

Speel een aantal kwartnoten achter elkaar en dan als laatste een halve noot met een staand accent. Probeer het accent over de hele noot te spelen en sluit de noot heel abrupt af. Er zit geen mooi decrescendo aan het eind van de noot. Voor de strijkers: houd aan het slot van de noot je stok op de snaar voor het abrupte eind. Voor de blazers: stop de noot alsof je adem je wordt benomen. Als je de noot zo beëindigd is het heel extreem. Het kan zijn dat een muziekstuk, of je dirigent, vraagt om een ander slot van de noot. Dat kan natuurlijk altijd.

Bij de volgende oefening gaan we een aantal staande accenten achter elkaar spelen. Eén van de effecten van staande accenten is dat ze (door het deurbel-effect) niet zo houden van metrum. Ze zijn gewoon allemaal even sterk. De twee regels heronder klinken dus hetzelfde. Als ik hetzelfde in een driekwartsmaat had geschreven was het ook hetzelfde geweest.

Denk dus niet: **één twee drie vier, één twee drie vier** etc,
maar: **noót noót noót noót noót noót** etc

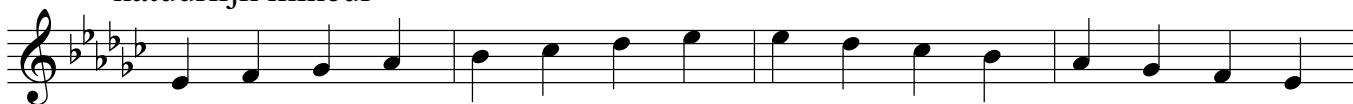

Deze week de familie toonladders van Es.

majeur

natuurlijk mineur

melodisch mineur

harmonisch mineur

majeur

natuurlijk mineur

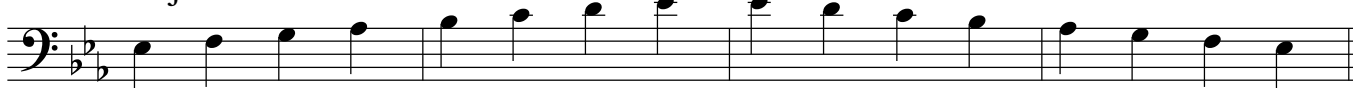
melodisch mineur

harmonisch mineur

majeur

natuurlijk mineur

melodisch mineur

harmonisch mineur

